

DERECHO Y POLÍTICAS AMBIENTALES EN LAS ISLAS BALEARES

JOSEP MANUEL GÓMEZ GONZÁLEZ

Jefe de Servicio Jurídico de Ordenación del Territorio

Departamento de Territorio e Infraestructuras. Consejo Insular de Mallorca

Sumario: 1. Introducción. 2. Actividad legislativa i normativa. 2.1. En trámite parlamentario la ley de creación del Parque Natural de Es Trenc-Es Salobrar. 2.2. Los agentes de medio ambiente de las Islas Baleares tendrán una ley propia. 3. Tramitación de la LUIB. 3. Evaluación ambiental. 3.1. Impugnación de ciertos artículos de la ley de Evaluación de Impacto Ambiental de Baleares por parte del Estado. 4. Calidad de los recursos ambientales (Agua, aire, suelo, medio marino). 4.1. El Consejo de Gobierno aprueba trasladar al Parlamento la proposición de ley para declarar la Mediterránea libre de prospecciones. 4.2. La Comisión de Seguimiento de la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera quiere que el Estado lo amplíe a aguas exteriores. 4.3. Las Islas Baleares salen de la situación de sequía hidrológica en febrero. 5. Protección de la diversidad biológica (Fauna, flora, ENP). 5.1. La Consejería de Medio ambiente, Agricultura y Pesca inicia el proceso de revisión y ampliación de ZEPA. 5.2. La declaración de todas las Islas Baleares como zona demarcada por *Xylella fastidiosa* evitará la eliminación de miles de árboles. 5.3 Diez años de Paraje Natural de la Sierra de Tramuntana. 5.4. Cabrera y los 100 años de la primera Ley de Parques Nacionales (1917). 6. Otras políticas ambientales (Residuos, explotación de recursos, etcétera). 6.1. Se establecen, por primera vez en las Islas Baleares, medidas cautelares contra un gestor de residuos por incumplimiento de la normativa. 6.2. La Comisión de Medio Ambiente de las Islas baleares insta a archivar el proyecto de prospecciones de Spectrum a la mar balear.

1. INTRODUCCIÓN

La crónica de este semestre es un reflejo de la actividad recuperada en materia ambiental en el archipiélago balear. Después de cuatro años de recortes y marginación de la dimensión ambiental en las políticas públicas, la protección y conservación de nuestro entorno se ha incorporado nuevamente a las agendas políticas y con la entrada del segundo año de legislatura han proliferado las acciones en el campo ambiental. A lo largo de esta crónica podremos examinar, como uno de los temas de mayor relevancia, la propuesta de creación de un nuevo parque natural que ya se encuentra en trámite parlamentario. Igualmente se encuentra en fase de elaboración la ley de creación del cuerpo de Agentes de Medio Ambiente, constituido a partir de los antiguos guardas forestales y que en este momento se regulan por disposiciones normativas y por la mención

genérica prevista en la Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad.

En el capítulo de impugnaciones de normativa autonómica plana la amenaza sobre algunos artículos de la Ley 12/2016, de 17 de agosto, de evaluación ambiental de las Islas Baleares, por los motivos que se dirán, aunque ya avanzamos que el conflicto es de tipo competencial.

Un apartado importante de las políticas ambientales que se están impulsando se centra en la calidad de las aguas marinas del entorno insular. En este marco surgen, por un lado, nuevas propuestas de protección marina y, por otra parte, un conjunto de peticiones dirigidas a suspender y detener definitivamente las prospecciones de yacimientos submarinos en el mar balear. Igualmente, también con relación a la protección marina, se está trabajando en la ampliación de diferentes áreas, como es el caso del archipiélago de Cabrera, con la ampliación del ámbito marino como Parque Nacional, y las aguas que circundan el Parque Natural de sa Dragonera, que se incorporaran a la red de protección de reservas marinas.

Finalmente trataremos un frente surgido de la presencia de una plaga vegetal que amenaza diversas especies y que puede acabar con miles de árboles y que se está convirtiendo en un grave problema económico y ambiental.

2. ACTIVIDAD LEGISLATIVA I NORMATIVA

2.1. En trámite parlamentario la ley de creación del Parque Natural de Es Trenc-Es Salobrar

En crónicas anteriores habíamos adelantado el inicio de la tramitación de la redacción de una Ley de protección de un nuevo parque natural en la isla de Mallorca que comprende el Área Natural de Especial Interés de Es Trenc - Es Salobrar en el municipio de Campos. Con la redacción de esta iniciativa se cumple, aunque con décadas de retraso, una fundamentada e histórica aspiración del movimiento conservacionista en Mallorca y el mandato de la Ley 1/1991, de 30 de enero, de Espacios Naturales y Régimen Urbanístico de las Áreas de Especial Protección (LEN), que establecía que esta zona se tenía que dotar con una figura de protección y conservación como espacio natural

protegido. Por otra parte, esta nueva creación de un parque natural llega después de una década de sequía en la materia, con recortes en las dimensiones de algunos espacios protegidos y la marginación de la política de conservación de tales espacios.

La buena noticia es que al fin el Consejo de Gobierno de la Comunidad Autónoma el día 13 de enero de 2017, ha aprobado el Proyecto de Ley de declaración del Parque Natural Marítimo-terrestre de Es Trenc - Es Salobrar de Campos, proyecto que ha tenido entrada en el Parlamento el 23 de enero de 2017. En el momento de redactar esta crónica, el proyecto ha superado el trámite de enmiendas y la designación de ponentes, con lo que, previsiblemente, se aprobará dentro de este curso parlamentario cumpliendo uno de los acuerdos de gobernabilidad de esta legislatura.

A la vista de la exposición de motivos del proyecto de ley, el nuevo Parque Natural Marítimo-terrestre ocupará 2.225 hectáreas marinas y 1.448 hectáreas terrestres. Esta protección se justifica al considerarse este espacio natural costero como uno de los más emblemáticos de las Islas Baleares. La zona constituye uno de los sistemas litorales con más valor ecológico de Mallorca y de toda la costa mediterránea. Sus características biogeográficas lo convierten en un espacio natural de primer orden en riqueza ecológica, natural y paisajística.

Igualmente, de la misma exposición de motivos de la Ley, podemos extraer otros datos relativos a la calidad y la importancia de esta zona, que se manifiestan con la presencia de hábitats y especies de interés comunitario protegidos con las figuras europeas de LIC (lugar de importancia comunitaria), ZEC (zona de especial conservación) y ZEPA (zona de especial protección para las aves) de la Red Natura 2000. El primer compromiso normativo de las Islas Baleares respecto de este enclave tuvo lugar el 1984, cuando fue declarado Área Natural de Especial Interés (ANEI).

Por otra parte, esta iniciativa pone fin a un largo periplo infructuoso que comenzó el procedimiento de elaboración del Plan de Ordenación de Recursos Naturales (PORN) iniciado hace diez años y que no se ha llegado a aprobar. La realidad es que ni la ley de 1984, ni el Plan Especial des Trenc - Salobrar de Campos,

aprobado el 1987, ni el Plan de Gestión aprobado por medio de un Decreto de marzo de 2015, ni los sucesivos intentos de proteger con la debida intensidad el lugar, no han servido para preservar el área con plenas garantías, especialmente ante la presión antrópica que ejerce el enorme atractivo de la playa virgen que alberga en su frente litoral.

El Proyecto de ley de declaración del Parque Natural Maritimoterrestre des Trenc - Salobrar de Campos consta de diecinueve artículos, estructurados en cinco capítulos, una disposición adicional, seis disposiciones transitorias, una disposición derogatoria, una disposición final y tres anexos cartográficos en los que se establecen la delimitación del Parque Natural, la delimitación de las zonas degradadas y los itinerarios y los aparcamientos al servicio del Parque.

Por otra parte, la propuesta, en su fase de elaboración, ha superado dos trámites de exposición pública, de un mes cada uno, el doble del periodo obligatorio, que es de quince días. En el primer periodo se recibieron 96 alegaciones, y en el segundo, 73 alegaciones y 10 sugerencias o recomendaciones del resto de consejerías. Se han mantenido, igualmente, diversas reuniones con los ayuntamientos implicados, colectivos con intereses en la zona y particulares interesados.

Una de las problemáticas que deben abordarse en la declaración y gestión del espacio es la relativa a los accesos y aparcamientos, dada la afluencia que se produce en verano a las playas de su litoral. En este sentido, en lo que se refiere a las alegaciones relativas a los aparcamientos, no se ha aceptado mantener el clausurado en si día de ses Covetes, dado que la zona está declarada LIC, y por lo tanto, a pesar de estar degradada, hay que recuperarla y restaurarla según la normativa europea de la Red Natura 2000. Sí que se ha aceptado, en cambio, la puesta a disposición de la Administración de la parcela 214 del polígono 21 de Campos, para que la adquiera y la destine a zona de parquin. Esta ubicación cumple las directivas europeas y responde a una demanda de un propietario que la quería vender. Tampoco se suprimen el aparcamiento situado junto a la Salinera ni el de sa Rápita. Finalmente, se ha añadido al texto un artículo específico relativo a la contaminación lumínica y acústica recogida en tres alegaciones.

Los motivos por los cuales no se han aceptado algunas alegaciones son porque superan el objeto de la norma, tratan de criterios interpretativos o de oportunidad o son cuestiones excesivamente específicas, que el Proyecto de ley no regula y para las cuales es necesario esperar a la regulación del futuro PORN. En el expediente hay informes técnicos que avalan las decisiones tomadas.

Una vez aprobada la ley podremos analizar más a fondo sus previsiones en próximas crónicas. También esperamos poder explicar cómo se está reconduciendo la política de conservación de espacios naturales con la dotación de más medios personales y económicos y una revisión y mejora de diferentes normativas e instrumentos de planificación y ordenación de tales espacios.

2.2. Los agentes de medio ambiente de las Islas Baleares tendrán una ley propia

En las Islas Baleares otra iniciativa legislativa ha comenzado su periplo y acaba de superar el trámite de consulta previa previsto en el artículo 133 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las administraciones públicas. Se trata de la elaboración de una Ley de creación del cuerpo de agentes de medio ambiente de las Islas Baleares.

Se persigue, al fin, que los agentes de medio ambiente de las Islas Baleares dispongan de una normativa propia que regule su régimen jurídico como agentes de la autoridad. En este caso, se persigue crear una norma básica y aclaratoria para acabar con la disgregación estructural y legislativa del colectivo, mejorar la capacidad de actuación de los agentes de medio ambiente e incrementar la profesionalización, todas ellas demandas históricas de estos profesionales dedicados a la protección de la naturaleza.

Por el momento se ha empezado a dibujar el esquema de la Ley que, una vez sea aprobada, será desarrollada mediante un reglamento.

Los objetivos finales de la Ley son reforzar la vigilancia y la salvaguardia de todo aquello que represente una afección a los recursos naturales y paisajísticos de las Islas Baleares. Igualmente se pretende dotar a la Comunidad Autónoma de una norma de referencia que refuerce el papel, en tanto que cuerpo organizado de agentes de la autoridad, a los agentes de medio ambiente. En definitiva, se

busca ofrecer mayores y mejores garantías de aplicación efectiva de la legislación ambiental vigente y reforzar legalmente y estructuralmente las diversas funciones del cuerpo de agentes de medio ambiente.

2.3. Tramitación de la LUIB

Siguiendo con las novedades que se plantean en nuestro panorama legislativo, se está procediendo a la revisión en profundidad de la Ley 2/2014, de 25 de marzo, de Ordenación y uso del Suelo (LOUS). Tal va a ser el calado de la modificación que en realidad se ha planteado como una nueva ley que pasará a llamarse Ley de Urbanismo de las Islas Baleares (LUIB). De momento se ha conformado un texto con 205 artículos, además de un conjunto de disposiciones adicionales, transitorias y finales, que conforman un panorama legislativo prácticamente nuevo (aunque se respeta una parte del texto original de la LOUS).

Las novedades más significativas radican en la innovación en materia de planeamiento, la incorporación del régimen del suelo rústico (que había sido obviado en la LOUS), la mejora de los instrumentos de gestión urbanística, la corrección de las distorsiones generadas por las amnistías de todo tipo instauradas en la LOUS (y en otras legislaciones sectoriales) y, finalmente, una mejora del régimen de disciplina urbanística.

En general, se mejora la estructura, se flexibiliza el planeamiento y se instaura una mayor didáctica del régimen aplicable. Una de las novedades que plantea el nuevo régimen es el desdoblamiento del planeamiento municipal en planes generales estructurales y en planes de ordenación detallada, con determinaciones, alcance y contenido diversos.

El proceso de información pública finalizó el pasado 10 de abril y en este momento se está a la espera de conformar el texto definitivo del proyecto de ley para su aprobación por el Gobierno de la Comunidad Autónoma y su entrada en el Parlamento dado que existe el compromiso de aprobarla antes del 31 de diciembre de 2017.

3. EVALUACIÓN AMBIENTAL

3.1. Impugnación de ciertos artículos de la ley de Evaluación de Impacto Ambiental de Baleares por parte del Estado

En aplicación de las previsiones de la Ley 21/2013, de 9 de diciembre, de Evaluación Ambiental (básica), el Parlamento de las Islas Baleares aprobó en su día la Ley 12/2016, de 17 de agosto, de Evaluación Ambiental de las Islas Baleares (EAIB), que incorpora una serie de especificidades adaptadas a la realidad insular. El texto asume la mayor parte de la ley básica estatal (en especial toda la parte procedimental). No obstante, el Estado considera que una serie de materias concretas entran en colisión con las previsiones de normas básicas estatales. Más concretamente son objeto de discrepancia los planes y programas excluidos de evaluación, el artículo 26, el 28, el 33, los anexos y la disposición final segunda, que modifica la Ley 5/2005, de 26 de mayo, para la conservación de los espacios de relevancia ambiental (LECO).

a) Planes y programas excluidos de evaluación

La Directiva europea prevé que la normativa excluya de evaluación algunos planes cuando pueda desprenderse de su propia naturaleza que no tendrán efectos desfavorables sobre el medio. Ello pretende evitar trámites innecesarios y una excesiva burocratización. Sin embargo, el Estado no lo ha previsto en su legislación básica lo que le lleva a interpretar que las comunidades autónomas no pueden desarrollar, sin más, la directiva en tales términos. La visión contrapuesta conduce a pensar que mientras se respete la legislación básica, la Directiva es derecho de aplicación directa que puede ser transpuesta por la legislación autonómica. Por otro lado, cabe recordar que este listado de excepciones ya existía en la ley 11/2006 (autonómica), predecesora de la actual.

Los casos en los que la ley de Evaluación Ambiental prevé que no pasen por tramitación ambiental, son aquellos en los que el instrumento analizado aumenta el nivel de protección existente, como, por ejemplo, en modificaciones de planes territoriales o urbanísticos que tengan como objeto exclusivo la disminución de coeficientes de edificabilidad o de porcentajes de ocupación de los edificios, la disminución de la altura máxima de los edificios, los cambios de usos plurifamiliares a unifamiliares, el aumento de la superficie de la parcela mínima para poder construir o implantar un uso urbanístico y cambios de la clasificación

de suelo urbano, urbanizable o apto para la urbanización con el fin de reconvertirlo en suelo rústico, entre otros. Igualmente, los planes de ordenación de los recursos naturales (PORN), los planes reguladores de uso y gestión, los planes de gestión de espacios Red Natura 2000 u otros espacios naturales protegidos, en la medida que representen un grado más alto de protección del medio ambiente, tampoco tendrían que pasar evaluación de impacto ambiental.

b) Los artículos discutidos

La representación del Estado discute concretamente el contenido parcial o total de tres artículos y de los anexos de la Ley. De una revisión sistemática de la controversia, podemos extraer la siguiente información y reflexiones.

Sobre el Artículo 26, en que se persigue la nulidad de actuaciones cuando los proyectos del Estado no se sometan a consulta e informe del Gobierno autonómico a través de la Comisión de Medio Ambiente de las Islas Baleares (CMAIB).

La ley estatal establece que los proyectos del Estado no tienen que pasar por evaluación autonómica pero que se tiene que consultar a las comunidades a pesar de que no especifica qué pasa si no lo hace. En la Ley 21/2013 se recogieron las consecuencias de esta no consulta: la nulidad del proyecto, hecho que se tendría que contemplar en una u otra normativa, pensando, por ejemplo, en la forma en que se tramitaron las evaluaciones relativas a las prospecciones petrolíferas en aguas del archipiélago.

Con relación al Artículo 28, existe una diferencia de criterio con relación a las actuaciones previas para evaluar la posible afección o no al medio ambiente.

Efectivamente los proyectos del Estado sometidos a evaluación de impacto ambiental los autoevalúa el propio Estado. Sin embargo siempre se ha considerado de competencia autonómica determinar qué actuaciones tienen o no afección a la Red Natura y cuando, en consecuencia, sería necesario implantar el control autonómico en los casos donde se aprecia que tal afectación requeriría de evaluación, por un estricto respeto a las competencias atribuidas a la Comunidad Autónoma.

Sobre el Artículo 33.- Legalización

En este punto la Consejería cree que se trata de un malentendido. La ley EAIB recoge que antes de sancionar con el cierre si no hay evaluación de impacto ambiental se dé la oportunidad de legalizar la actividad, sin perjuicio que, mientras se tramita, la mencionada actividad esté clausurada.

c) Sobre los anexos

El Estado esgrime que se han suprimido algunos de los apartados de los anexos que recogen los proyectos que tienen que someterse, obligatoriamente a evaluación de impacto ambiental completa y no simplificada. En este caso la Consejería también considera que hay un margen de error y de malentendido y subraya que no hay ninguna intención de exonerar ninguno de los apartados de los anexos del Estado, sino de ampliarlos.

d) Disposición final segunda, de modificación de la LECO

Dentro de este apartado, el Estado ve dos problemas: el primero concierne a las zonas de exclusión y el segundo a la prohibición de las *party boats* en espacios naturales protegidos de las Islas Baleares, que se restringe en las zonas donde las Islas Baleares tienen competencia, como en las aguas interiores y la declaradas LIC (Lugar de Interés Comunitario) a raíz de un informe de continuidad ecológica del Ministerio como pueden ser el Parque Natural de ses Salines de Ibiza y Formentera, es Trenc, Cabrera y Dragonera.

De la evolución del posible acuerdo o desacuerdo o de un hipotético recurso de inconstitucionalidad, iremos informando en próximas Crónicas.

4. CALIDAD DE LOS RECURSOS AMBIENTALES (AGUA, AIRE, SUELO, MEDIO MARINO)

4.1. El Consejo de Gobierno aprueba trasladar al Parlamento la proposición de ley para declarar la Mediterránea libre de prospecciones

El Consejo de Gobierno ha considerado oportuno entregar la propuesta de proposición de ley para la declaración de las aguas jurisdiccionales españolas como zona libre de prospecciones de hidrocarburos al Parlamento de las Islas Baleares y a sus grupos parlamentarios por si consideran oportuno elevarla a las Cortes Generales en uso de su iniciativa legislativa. Se da así “cumplimiento a uno de los Acuerdos por el Cambio, con el Parlamento” —que en sesión de día

14 de octubre de 2015, aprobó por unanimidad instar el Gobierno del Estado a aprobar un proyecto de ley para una Mediterránea libre de prospecciones de hidrocarburos— y con “la voluntad del Gobierno, los Consejos insulares y varios ayuntamientos y partidos políticos que han manifestado que es la medida más efectiva para parar los proyectos actuales y futuros”.

Ante las amenazas al mar balear, el archivo de los proyectos de Schlumberger en el Golfo de León y el de Cairn Energy, en el golfo de Valencia, han sido una victoria momentánea porque en cualquier momento otras iniciativas podrían ocupar su lugar. Por ello, la solución permanente sería la aprobación de una proposición de ley en el Congreso para la declaración de las aguas jurisdiccionales españolas como zona libre de prospecciones de hidrocarburos.

Esta propuesta de ley se estructura en un artículo, una disposición adicional y una disposición transitoria, y prohíbe la exploración, la investigación y la explotación de hidrocarburos, u otras sustancias minerales, en el medio marino del mar Mediterráneo sobre el cual el Estado español tenga jurisdicción. También prohíbe en este espacio marino la exploración por medio de adquisiciones sísmicas, sea cual sea la finalidad, excepto en el supuesto de que esté científicamente demostrado que se utilizan tecnologías completamente inocuas para el medio marino.

La disposición transitoria establece que la Ley es aplicable en todas las solicitudes de exploración, investigación y explotación de hidrocarburos o de adquisiciones sísmicas que no hayan sido resueltas cuando entre en vigor, y la disposición adicional, que las explotaciones de hidrocarburos comprendidas en la Ley que se hayan concedido antes de que entre en vigor, permanecen vigentes hasta que se extinguen, y no pueden ser objeto de ninguna prórroga.

4.2. La Comisión de Seguimiento de la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera quiere que el Estado lo amplíe a aguas exteriores

Uno de los objetivos en la política de conservación de esta legislatura consiste en la propuesta de ampliar la protección marina en las aguas que circundan el Parque Natural de sa Dragonera (Mallorca). Con esta finalidad el lunes 20 de febrero se llevó a cabo la primera sesión de la Comisión de Seguimiento de la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera, declarada el 7 de octubre de 2016.

La Comisión es un órgano de carácter informativo y consultivo que garantiza la participación pública en la gestión de la Reserva Marina, integrada por dieciocho representantes de diferentes administraciones, entidades y otras organizaciones vinculadas al mundo de la pesca. En la reunión constitutiva se informó sobre los detalles de la norma que regula la reserva (Decreto 62/2016, de 7 de octubre), los resultados del estudio de seguimiento de las especies vulnerables y las previsiones de actividades futuras.

Uno de los asuntos tratados durante la sesión, que suscitó un grado de aceptación generalizado, fue la posibilidad que el Estado declare reserva marina una franja de aguas exteriores al ponente de sa Dragonera, hasta completar todo el litoral de la isla, lo que conformaría un espacio protegido marítimo terrestre de gran valor y excelente estado de conservación, pero en los que las amenazas están presentes de manera permanente. Con esta finalidad se realizó un estudio de campo entre técnicos de la Dirección general de Pesca y Medio Marino y de la Secretaría General de Pesca del Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio ambiente, para avanzar hacia la posible ampliación de la Reserva Marina a aguas exteriores.

En otro orden de cosas, se trabajó en la unificación de las normativas estatal y autonómica de la Reserva Marina del Levante de Mallorca (zona de Capdepera-Artà), para la futura modificación de la Orden que regulará la zona de aguas exteriores de la Reserva Marina.

4.3. Las Islas Baleares salen de la situación de sequía hidrológica en febrero

Después de dos años de régimen hídrico deficitario, las intensas lluvias de este invierno han permitido situar los recursos hídricos de las Islas Baleares en el 75%, doce puntos porcentuales más que en enero de este mismo año. Este es el resultado de los indicadores de sequía en las Islas Baleares del mes de febrero, en qué todas las unidades de demanda han llegado a una situación de estabilidad. Aun así, hay que continuar haciendo políticas que reduzcan al máximo la dependencia del agua de la variabilidad de la climatología y se debe evitar la sobreexplotación de acuíferos.

En febrero se han constatado los efectos de las lluvias de diciembre y enero, una vez se ha infiltrado el agua: los recursos disponibles se han situado en el 75 %, con un aumento de doce puntos porcentuales respecto del mes anterior. Por islas, Menorca no ha variado, ha quedado en el 63 % que marcó en enero, Mallorca ha pasado del 62 al 76 % e Ibiza ha pasado del 76 al 85 %, con lo cual presenta la mejor situación de los acuíferos desde el año 2006.

En Menorca el índice de sequía presenta una pequeña disminución, que refleja la situación de pluviometría de la isla, donde el febrero ha sido seco. En Mallorca destacan las unidades de demanda de Tramuntana y Palma, donde los valores del indicador superan el 0,75, a pesar de que Tramuntana presenta un descenso respecto del mes anterior. Los incrementos más importantes respecto de enero se han registrado en la comarca del Pla y en la del Levante de Mallorca, mientras que en Ibiza se dan dos factores: el índice de sequía tiene un valor por encima del 0,75 y ha presentado un aumento de más del 0,1.

En cuanto a precipitaciones, el mes de febrero ha sido seco en Menorca, normal en Mallorca y muy seco en Ibiza. De media, las precipitaciones de febrero son de 44 l/m², y se han registrado 34,2 l/m². De hecho, en Menorca y en Ibiza hay un déficit de lluvias acumuladas en los últimos doce meses, del 2 % y el 5 % respectivamente. En Mallorca continúa habiendo un superávit del 28 %, con lo cual queda una media en todas las islas del 27 %. De hecho, en Mallorca el volumen de precipitación acumulado entre diciembre y enero fue equivalente al 60 % de la lluvia que cae en un año; en enero llovió el triple del que es habitual.

5. PROTECCIÓN DE LA DIVERSIDAD BIOLÓGICA (FAUNA, FLORA, ENP)

5.1. La Consejería de Medio ambiente, Agricultura y Pesca inicia el proceso de revisión y ampliación de ZEPA

La Consejería de Medio ambiente, Agricultura y Pesca ha iniciado el proceso para revisar y ampliar las Zonas de Especial Protección para las Aves (ZEPA). Las ZEPA son espacios naturales y seminaturales de importancia para garantizar la conservación de determinadas especies de aves. En estos territorios hay que asegurarse que los planes, proyectos y actividades que se desarrollan sean compatibles con la conservación de las especies de aves que

motivan que estas zonas sean declaradas por la Comunidad Autónoma e inscritas en la lista Europea de la Red Natura 2000.

Para ello se ha dispuesto que los servicios técnicos de la Consejería analicen las zonas de valor ornitológico de la comunidad autónoma, y elaboren una propuesta para iniciar un expediente de declaración. Este estudio inicial, que tiene que ser complementado con otros documentos y posteriormente sometido a audiencia de los interesados, administraciones e información pública ha detectado la conveniencia de declarar o ampliar entre 8.000 y 12.000 hectáreas las ZEPA. Esta figura beneficiaría el estado de conservación de diferentes especies de aves marinas y terrestres y se prevé que la propuesta completa esté terminada en pocas semanas, cuando la Consejería anunciará en qué zonas concretas puede afectar la iniciativa. El objetivo es que se tramite en los próximos meses, para que así la declaración pueda ser aprobada antes del verano.

En próximas crónicas se irá informando de la evolución de la tramitación de esta importante medida de conservación ambiental y territorial que culminará con la ampliación de la aportación balear a la Red Ecológica Europea Natura 2000.

5.2. La declaración de todas las Islas Baleares como zona demarcada por *Xylella fastidiosa* evitará la eliminación de miles de árboles

La plaga de *Xylella fastidiosa* en las Islas Baleares se ha confirmado plenamente con la detección de noventa y dos resultados positivos (que se habrán incrementado al momento de publicar esta Crónica), lo que plantea un escenario futuro de alta complejidad para el control de la misma. Una primera iniciativa ha comportado cambiar del protocolo de erradicación —que se aplicó en el primer brote detectado en Porto Cristo, confirmado el noviembre de 2016— al de contención, que comporta que se tienen que eliminar las plantas infectadas y no todos los posibles huéspedes, que son más de trescientos.

La bacteria se propaga intermediando material vegetal infectado e insectos vectores, que se alimentan del xilema de la planta huésped. Esta planta puede no presentar síntomas o bien presentar un amarilleado y un secado de las hojas y las ramas. Los síntomas, si se manifiestan, pueden confundirse con los de la sequía o con los de los hongos que afectan la madera.

En su momento se aplicaron los protocolos europeo y estatal, después de que el Laboratorio Nacional de Referencia de Bacterias Fitopatogénicas confirmara los resultados positivos de *Xylella* de la subespecie *fastidiosa* en tres cerezos de un centro de jardinería de la localidad mallorquina de Manacor. Entonces se trazó un radio de 100 metros para delimitar la zona infectada, donde se han eliminado todas las plantas huéspedes de la subespecie diagnosticada, y otro de 10 kilómetros para la zona de contención, en que se ha aplicado una malla sistemática de 100 x 100 m, donde se han tomado muestras de las plantas que presentaban síntomas de *Xylella* y las que las rodean, y se han prospectado todas las variedades huéspedes de todas las subespecies de *Xylella*. Con estas actuaciones se han eliminado 1.921 plantas de acuerdo con el principio de precaución fitosanitaria.

Paralelamente se siguen tomando muestras dentro de la zona demarcada y fuera de esta, y en sólo dos meses el Laboratorio de Sanidad Vegetal de las Islas Baleares ha analizado casi 600 muestras, mientras que durante todo el 2015 se habían tomado 110. A raíz de esta tarea se han confirmado un centenar de resultados positivos entre Mallorca e Ibiza; este año se han analizado 83 muestras más en Mallorca, con 14 resultados positivos pendientes de la confirmación del Laboratorio Nacional de Referencia del Estado.

Provisionalmente, de estas prospecciones, se han contabilizado 71 positivos confirmados en Mallorca (58 a la zona de contención y demarcada) y 21 en Ibiza (donde se han eliminado 10 árboles del jardín del Consejo Insular, donde se sacaron las primeras muestras), tanto de la subespecie *fastidiosa* como de la *multiplex*. En Menorca se ha constatado la existencia de acebuches con síntomas visuales similar a los de afección por la bacteria mientras que Formentera no presenta ninguna afección.

A la vista de la elevada probabilidad de propagación de la plaga por los insectos vectores entre la isla de Ibiza y Formentera por proximidad territorial, se puede hablar de la dispersión de la bacteria por todo el territorio. Por estos motivos, la Resolución, tal como avanzó el Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio ambiente en la Orden ministerial de sábado 21 de enero de 2017, impedirá también la salida del territorio de la comunidad autónoma de todos los vegetales para la plantación, excepto de las semillas. La última palabra, sin

embargo, la tiene la Unión Europea, que tiene que confirmar la aplicación del protocolo de contención, que ya es vigente a otras regiones europeas.

Ni la Resolución ni la Orden ministerial no implican consecuencias prácticas ni económicas graves para el sector sino que las minimizan, puesto que las Islas Baleares son importadoras de material vegetal vivo, no exportadoras. Además, tampoco afectan el tránsito ni la comercialización entre islas.

Por otro lado, se han llevado a cabo las actuaciones siguientes:

- Se ha prohibido comercializar plantas fuera de esta área demarcada y replantar- durante cinco años.
- Se ha señalado la delimitación del área demarcada.
- Se han instalado trampas cromotópicas en la zona infectada de Mallorca, que han confirmado la presencia del vector que transmite la bacteria.
- Se ha empezado un trabajo con el Departamento de Zoología de la Universidad de les Illes Balears para el estudio de vectores potenciales.
- Se ha aprobado el Plan de Acción contra Xylella Fastidiosa en Mallorca, que ahora se extenderá al resto de islas, y se creará un grupo de acción responsable de ejecutarlo.
- Se ha elaborado el borrador de la Orden por la cual se regulan las indemnizaciones derivadas de la adopción de estas medidas.

5.3. Diez años de Paraje Natural de la Sierra de Tramuntana¹

La Sierra de Tramuntana es una alineación montañosa de unos 90 km de longitud que se extiende al norte de la isla de Mallorca y acaban de cumplirse los diez primeros años de la declaración como Paraje Natural por parte del Consejo de Gobierno. El balance no es demasiado positivo dado que nunca se ha llegado a activar una dotación económica, material y de personal suficiente para gestionar un espacio de tales dimensiones. La buena noticia es que, coincidiendo con la efeméride la Consejería de Medio ambiente, Agricultura y

¹ En el siguiente enlace se puede encontrar toda la información básica del Paraje Natural de la Sierra de Tramuntana:

http://www.caib.es/sites/espaisnaturalsprotegits/ca/paratge_natural_de_la_serra_de_tramuntana-21742/

Pesca ha puesto en marcha la recuperación, este año, de los recursos humanos necesarios para la gestión del Paraje que se perdieron durante la crisis.

El Paraje Natural, inserido en la sierra, tiene una superficie total de 63.084,00 hectáreas (1.123,00 hectáreas marinas y 61.961,00 hectáreas terrestres). En cuanto a la gestión del paraje, este año, el Instituto Balear de la Natura (IBANAT) tiene previsto incorporar tres técnicos nuevos pasando así a conformar un equipo de seis técnicos, un capataz general, dos informadores, dos educadores, un naturalista, 22 trabajadores de brigada y dos nuevos celadores de áreas naturales.

5.4. Cabrera y los 100 años de la primera Ley de Parques Nacionales (1917)

El archipiélago de Cabrera se suma a la conmemoración del centenario de la Ley de Parques Nacionales junto a los otros 15 parques nacionales además del de Cabrera. Con este motivo se colocó una placa conmemorativa en el Parque (igual que en el resto de parques) que se sumaba a la que se instaló en la sede del Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio ambiente (MAPAMA) de Infanta Isabel que es donde antiguamente se ubicaba el antiguo Ministerio de Agricultura y que era la sede de la época cuando se promulgó la Ley de Parques Nacionales, el día 1 de diciembre de 1916. Esta ley fue pionera por el hecho que no declaraba espacios concretos, si no que se conformó como una ley general que, con sólo con tres artículos, creaba la figura de parque nacional y establecía el régimen para las declaraciones singulares sucesivas.

Por otro lado, este año también se celebran veinticinco años de la declaración de Cabrera como Parque Nacional, que coincide con la propuesta de ampliación de la zona marina protegida. Igualmente se ha difundido un documental sobre el 25 aniversario de la declaración del Parque Nacional de Cabrera que explica el pasado, el presente y una prognosis de futuro para la isla.

Actualmente el Parque Nacional de Cabrera cuenta con un equipo de gestión de unas 45 personas integrado por guías, vigilantes, Agentes de Medio ambiente, técnicos, patrones, mecánicos, informadores, administrativos y personal de mantenimiento que trabaja con el mismo objetivo común de conservar y proteger el ecosistema tanto marino como terrestre, sus valores históricos y culturales y su paisaje. Este equipo trabaja 365 días en el año por conseguido este objetivo.

Durante los meses de verano también se contratan dos sanitarios para cubrir cualquier imprevisto.

6. OTRAS POLÍTICAS AMBIENTALES (RESIDUOS, EXPLOTACIÓN DE RECURSOS, ETCÉTERA)

6.1. Se establecen, por primera vez en las Islas Baleares, medidas cautelares contra un gestor de residuos por incumplimiento de la normativa

El gobierno ha cerrado provisionalmente y suspendido de actividad un Centro de Recepción y Descontaminación de vehículos fuera de uso en Palma (Mallorca), una medida que se adopta en el marco de la instrucción de un expediente sancionador por prestar el servicio sin autorización. Así, la dirección general de Educación Ambiental, Calidad Ambiental y Residuos ha clausurado preventivamente, y por primera vez en la historia del Gobierno de las Islas Baleares, una instalación de tratamiento y gestión de residuos en el marco de un expediente sancionador por incumplimiento de la normativa. Con ello, se va así más allá de la demanda del restablecimiento del medio y las sanciones que se han impuesto tradicionalmente, a las cuales se puede sumar en un futuro la utilización otras herramientas legales, como son las multas coercitivas, para combatir con más contundencia las infracciones cometidas.

De hecho, la dirección general dependiente de la Consejería de Medio ambiente, Agricultura y Pesca no descarta tener que tomar medidas similares en el cierre provisional para otras instalaciones de gestión de residuos, como en el caso en que los agentes de medio ambiente de las Islas Baleares han procedido a llevar a cabo en un Centro de Recepción y Descontaminación de vehículos fuera de uso ubicado al polígono de Son Fuster, en Palma.

La medida, que se adopta en la instrucción de un expediente sancionador, se ha establecido en cumplimiento de la Resolución de medidas provisionales dictada por el director general de Educación Ambiental, Calidad Ambiental y Residuos después de que los técnicos del Servicio de Residuos y Suelos Contaminados inspeccionaran la instalación y constataran deficiencias importantes. El centro, que el 2016 ya fue denunciado por la Guardia Civil y por la Policía Local de Palma

por almacenar vehículos parcialmente desmontados en la vía pública, llevaba a cabo la actividad sin la autorización preceptiva, en unas instalaciones que no cumplían la normativa. Además gestionaba y almacenaba inadecuadamente los residuos, de forma que se abandonaban incontroladamente piezas y componentes de vehículos en la vía pública, y se mezclaban diferentes categorías de residuos peligrosos y no peligrosos. El cierre temporal y la suspensión de la actividad son una medida para evitar la continuidad del infractor, garantizar el restablecimiento de la legalidad ambiental y evitar el perjuicio económico de las otras empresas del sector.

Desde la entrada en vigor del nuevo Real decreto 20/2017, de 20 de enero, sobre los vehículos al final de su vida útil, las instalaciones de gestión de vehículos fuera de uso disponen de seis meses para adaptarse. El Servicio de Residuos y Suelos Contaminados de la Consejería de Medio ambiente, Agricultura y Pesca llevará a cabo actuaciones de vigilancia, inspección y control para garantizar que se cumple esta normativa.

Precisamente, la Dirección general de Educación Ambiental, Calidad Ambiental y Residuos ha realizado un gran esfuerzo al agilizar la tramitación de los expedientes sancionadores, especialmente los relacionados con vertidos incontrolados de residuos e incumplimientos normativos por parte de los gestores de residuos. Así, del 2015 al 2016 el número de expedientes sancionadores abiertos ha aumentado un 187 %, pasando de 24 a 69 expedientes sancionadores. El 2017, hasta el mes de marzo ya se han incoado 59 expedientes. En cuanto a las sanciones, el importe total de las sanciones impuestas el 2015 fue de 21.002 €, y el 2016, de 94.802,74 €, cifra que representa un aumento del 77,84 %.

6.2. La Comisión de Medio Ambiente de las Islas baleares insta a archivar el proyecto de prospecciones de Spectrum a la mar balear

El Pleno de la Comisión de Medio ambiente de las Islas Baleares (CMAIB) ha instado a la Dirección general de Sostenibilidad de Costa y la Mar del Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio ambiente (MAPAMA) a archivar el expediente del proyecto de prospecciones de Spectrum Geo Limited a la Mar Balear, después de que se haya agotado la prórroga de nueve meses que le

había otorgado el Estado sin entregar la documentación necesaria para que la iniciativa pudiera continuar el trámite.

Tanto Alianza Mar Blava como el Gobierno, que forma parte de esta plataforma, han propuesto esta figura de protección, que ayudaría a impedir los proyectos de prospecciones petroleras que amenazan a las Islas Baleares, el último de los cuales es el de Spectrum. De hecho, el junio del año pasado tanto la plataforma como la CMAIB ya pidieron el archivo de la tramitación del proyecto porque se había agotado el plazo de dieciocho meses de tramitación y el procedimiento había caducado. Aun así, el mismo mes el Ministerio decidió otorgarle una prórroga de nueve meses, la cual acabó día 21 de enero sin que Spectrum haya presentado el estudio de impacto ambiental ni el resultado de la información pública, necesarios para poder continuar tramitando el proyecto. Por lo tanto, actualmente la única salida legal es archivarlo y así lo ha reclamado nuevamente el pleno de la CMAIB.

Esta legislatura ya se han archivado los proyectos de Cairn Energy, en el golfo de Valencia, y el de Schlumberger, en el golfo de León. Así mismo, los grupos parlamentarios han presentado, de manera conjunta, el Proyecto de ley para declarar el Mediterráneo español zona libre de prospecciones petroleras, que ha impulsado la Consejería de Medio ambiente, Agricultura y Pesca por medio de Alianza Mar Blava.

Sumari: 1. Introducció. 2. Activitat legislativa i normativa. 2.1. La Llei de creació del Parc Natural d'es Trenc-Salobrar en tràmit parlamentari. 2.2. Els agents de medi ambient de les Illes Balears tindran una llei pròpia. 2.3. Tramitació de la LUIB. 3. Avaluació ambiental. 3.1. Impugnació de diversos articles de la Llei d'avaluació d'impacte ambiental de les Balears per part de l'Estat. 4. Qualitat dels recursos ambientals (aigua, aire, sòl, medi marí). 4.1. El Consell de Govern aprova traslladar al Parlament la proposta de llei per declarar la Mediterrània lliure de prospeccions. 4.2. La Comissió de Seguiment de la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera vol que l'Estat l'ampliï a aigües exteriors. 4.3. Les Illes Balears sortiran de la situació de sequera hidrològica al febrer. 5. Protecció de la diversitat biològica (fauna, flora, ENP). 5.1. La Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca inicia el procés de revisió i ampliació de ZEPA. 5.2. La declaració de totes les Illes Balears com a zona demarcada per *Xylella fastidiosa* evitarà l'eliminació de milers d'arbres. 5.3. Deu anys del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana. 5.4. Cabrera i els cent anys de la primera Llei de parcs nacionals (1917). 6. Altres polítiques ambientals (residus, explotació de recursos, etc.). 6.1. S'estableixen, per primera vegada a les Illes Balears, mesures cautelars contra un gestor de residus per haver incomplert la normativa. 6.2. La Comissió de Medi Ambient de les Illes balears insta a arxivar el projecte de prospeccions d'Spectrum al mar balear.

1. INTRODUCCIÓ

La crònica d'aquest semestre és un reflex de l'activitat que s'ha recuperat en matèria ambiental a l'arxipèlag balear. Després de quatre anys de retallades i de marginació de l'àmbit ambiental en les polítiques públiques, la protecció i conservació del nostre entorn s'ha incorporat novament a les agendes polítiques, i amb l'entrada del segon any de legislatura han proliferat les accions en l'àmbit ambiental. Al llarg d'aquesta crònica podrem examinar com un dels temes de més rellevància, la proposta de creació d'un nou parc natural, ja es troba en tràmit parlamentari. Igualment es troba en fase d'elaboració la Llei de creació del cos d'Agents de Medi Ambient, constituït a partir dels antics guardes forestals i que ara es regulen per mitjà de disposicions normatives i per l'esment genèric previst en la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat.

En el capítol d'impugnacions de normativa autonòmica, hi plana l'amenaça sobre diversos articles de la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears, pels motius que exposarem, tot i que avancem que el conflicte és de caràcter competencial.

Un apartat important de les polítiques ambientals que s'impulsen se centra en la qualitat de les aigües marines de l'entorn insular. En aquest marc sorgeixen, d'una banda, noves propostes de protecció marina i, de l'altra, diverses peticions per suspendre i aturar definitivament les prospeccions de jaciments submarins

al mar balear. Igualment, també en relació amb la protecció marina, es treballa en l'ampliació de diverses àrees, com en l'arxipèlag de Cabrera, amb l'ampliació de l'àmbit marí com a parc nacional, i les aigües que circumden el Parc Natural de sa Dragonera, a fi que s'incorporin a la xarxa de protecció de reserves marines.

Finalment, tractarem un front que ha sorgit de la presència d'una plaga vegetal que amenaça diverses espècies i que pot acabar amb milers d'arbres i que s'està convertint en un greu problema econòmic i ambiental.

2. ACTIVITAT LEGISLATIVA I NORMATIVA

2.1. La Llei de creació del Parc Natural d'es Trenc-Salobrar en tràmit parlamentari

En cròniques anteriors havíem avançat l'inici de la tramitació de la redacció d'una llei de protecció d'un nou parc natural a l'illa de Mallorca que comprèn l'àrea natural d'especial interès d'es Trenc-Salobrar al municipi de Campos. Amb la redacció d'aquesta iniciativa es compleix, tot i que amb dècades de retard, una aspiració fonamentada i històrica del moviment conservacionista a Mallorca i el mandat de la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i règim urbanístic de les àrees d'especial protecció (LEN), que establia que aquesta zona s'havia de dotar amb una figura de protecció i conservació com a espai natural protegit. D'altra banda, aquesta nova creació del parc natural arriba després d'una dècada de sequera, amb retallades en les dimensions d'alguns espais protegits i la marginació de la política de conservació d'aquests espais.

La bona notícia és que a la fi el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma el dia 13 de gener de 2017 va aprovar el Projecte de Llei de declaració del parc natural maritimoterrestre d'es Trenc-Salobrar de Campos, projecte que ha entrat al Parlament el 23 de gener de 2017. En redactar aquesta crònica, el projecte ha superat el tràmit d'esmenes i la designació de ponents, per la qual cosa, previsiblement, s'aprovarà aquest curs parlamentari i es complirà un dels acords de governabilitat d'aquesta legislatura.

A la vista de l'exposició de motius del projecte de llei, el nou parc natural maritimoterrestre ocuparà 2.225 hectàrees marines i 1.448 hectàrees terrestres.

Aquesta protecció es justifica perquè aquest espai natural costaner es considera un dels més emblemàtics de les Illes Balears. La zona constitueix un dels sistemes litorals amb més valor ecològic de Mallorca i de tota la costa mediterrània. Les característiques biogeogràfiques el converteixen en un espai natural de primer ordre en riquesa ecològica, natural i paisatgística.

Igualment, de la mateixa exposició de motius de la Llei, podem extreure'n altres dades relatives a la qualitat i a la importància d'aquesta zona, que es manifesten amb la presència d'hàbitats i espècies d'interès comunitari protegits amb les figures europees de LIC (lloc d'importància comunitària), ZEC (zona d'especial conservació) i ZEPA (zona d'especial protecció per a les aus) de la Xarxa Natura 2000. El primer compromís normatiu de les Illes Balears respecte d'aquest enclavament va tenir lloc el 1984, quan va ser declarat àrea natural d'especial interès (ANEI).

D'altra banda, aquesta iniciativa posa fi a un llarg periple infructuós que va començar el procediment d'elaboració del Pla d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) iniciat fa deu anys i que no s'ha aprovat. La realitat és que ni la Llei de 1984, ni el Pla Especial d'es Trenc-Salobrar de Campos, aprovat el 1987, ni el Pla de Gestió aprovat per mitjà del Decret de març de 2015, ni els intents successius de protegir el lloc amb la deguda intensitat, no han servit per preservar l'àrea amb plena garantia, especialment davant la pressió antròpica que exerceix l'enorme atractiu de la platja verge que conté el front litoral.

El Projecte de Llei de declaració del parc natural maritimoterrestre d'es Trenc-es Salobrar de Campos consta de dinou articles, estructurats en cinc capítols, una disposició addicional, sis disposicions transitòries, una disposició derogatòria, una disposició final i tres annexos cartogràfics, que estableixen la delimitació del parc natural, la de les zones degradades i els itineraris i els aparcaments al servei del Parc.

D'altra banda, la proposta, en fase d'elaboració, ha superat dos tràmits d'exposició pública, d'un mes cadascun, el doble del període obligatori, que és de quinze dies. En el primer període es van rebre 96 al·legacions, i en el segon, 73 al·legacions i 10 suggeriments o recomanacions de les altres conselleries.

Igualment s'han mantingut diverses reunions amb els ajuntaments implicats, col·lectius amb interessos a la zona i particulars interessats.

Una de les problemàtiques que han d'abordar-se amb la declaració i gestió de l'espai és la relativa als accessos i aparcaments, atesa l'afluència en les platges del litoral a l'estiu. En aquest sentit, pel que fa a les al·legacions relatives als aparcaments, no s'ha acceptat mantenir el que es va clausurar oportunament a ses Covetes, atès que la zona és declarada LIC i, per tant, malgrat que està degradada, cal recuperar-la i restaurar-la segons la normativa europea de la Xarxa Natura 2000. Sí que s'ha acceptat, en canvi, la posada a disposició de l'Administració de la parcel·la 214 del polígon 21 de Campos, perquè l'adquireixi i es destini a zona de pàrquing. Aquesta ubicació compleix les directives europees i respon a la demanda d'un propietari que la volia vendre. Tampoc se suprimeix l'aparcament situat al costat de la Salinera ni el de sa Ràpita. Finalment, al text s'hi ha afegit un article específic relatiu a la contaminació lumínica i acústica recollida en tres al·legacions.

Els motius pels quals no s'han acceptat algunes al·legacions són perquè superen l'objecte de la norma, tracten criteris interpretatius o d'oportunitat o són qüestions excessivament específiques que el Projecte de Llei no regula i per les quals cal esperar la regulació del futur PORN. En l'expedient hi ha informes tècnics que avalen les decisions que s'han pres.

Aprovada la Llei, podrem analitzar-ne les previsions més a fons en properes cròniques. També esperem poder explicar com es recondueix la política de conservació d'espais naturals amb la dotació de més mitjans personals i econòmics i la revisió i millora de diverses normatives i instruments de planificació i ordenació d'aquests espais.

2.2. Els agents de medi ambient de les Illes Balears tindran una Llei pròpia

A les Illes Balears una altra iniciativa legislativa ha començat el seu periple i acaba de superar el tràmit de consulta prèvia previst en l'article 133 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Es tracta de l'elaboració de la Llei de creació del cos d'Agents de Medi Ambient de les Illes Balears.

Es pretén, per fi, que els agents de medi ambient de les Illes Balears disposin d'una normativa pròpia que reguli el seu règim jurídic com a agents de l'autoritat. En aquest cas, es vol crear una norma bàsica i aclaridora per acabar amb la disgregació estructural i legislativa del col·lectiu, millorar la capacitat d'actuació dels agents de medi ambient i incrementar-ne la professionalització, demandes històriques d'aquests professionals que es dediquen a protegir la natura.

De moment s'ha començat a dibuixar l'esquema de la llei que, una vegada aprovada, es desplegarà mitjançant un reglament.

Els objectius finals de la llei són reforçar la vigilància i la tutela de tot el que pot alterar els recursos naturals i paisatgístics de les Illes Balears. Igualment es pretén dotar la comunitat autònoma d'una norma de referència que consolidi el paper dels agents de medi ambient com a cos organitzat d'agents de l'autoritat. En definitiva, es busca oferir més i millors garanties d'aplicació efectiva de la legislació ambiental vigent i reforçar legalment i estructuralment les diverses funcions del cos d'agents de medi ambient.

2.3. Tramitació de la LUIB

Continuant amb les novetats que es plantegen en el nostre panorama legislatiu, s'està revisant en profunditat de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl (LOUS). Atesa la profunditat de la modificació, en realitat s'ha plantejat com una nova llei que passa a anomenar-se Llei d'urbanisme de les Illes Balears (LUIB). De moment s'ha conformat un text amb 205 articles, a més d'un conjunt de disposicions addicionals, transitòries i finals, que dibuixen un panorama legislatiu pràcticament nou (tot i que es respecta una part del text original de la LOUS).

Les novetats més significatives radiquen en la innovació sobre planejament, la incorporació del règim del sòl rústic (que havia obviat la LOUS), la millora dels instruments de gestió urbanística, la correcció de les distorsions generades per les amnisties de tota mena instaurades per la LOUS (i en altres legislacions sectorials) i, finalment, la millora del règim de disciplina urbanística.

En general, se'n millora l'estructura, se'n flexibilitza el planejament i s'instaura més didàctica del règim aplicable. Una de les novetats que planteja el nou règim

és el desdoblament del planejament municipal en plans generals estructurals i en plans d'ordenació detallada, amb determinacions, abast i contingut diversos.

El passat 10 d'abril va finalitzar el procés d'informació pública i ara esperem que es conformi el text definitiu del projecte de Llei perquè el Govern de la Comunitat Autònoma l'aprovi i entri al Parlament, atès que hi ha el compromís d'aprovar-la abans del 31 de desembre de 2017.

3. AVALUACIÓ AMBIENTAL

3.1. Impugnació de diversos articles de la Llei d'avaluació d'impacte ambiental de les Balears per part de l'Estat

En aplicació de les previsions de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental (bàsica), el Parlament de les Illes Balears va aprovar oportunament la Llei 12/2016, de 17 d'agost, d'avaluació ambiental de les Illes Balears (AAIB), que incorpora una sèrie d'especificitats adaptades a la realitat insular. El text assumeix la major part de la Llei bàsica estatal (especialment tota la part procedimental). No obstant això, l'Estat considera que matèries específiques col·lideixen amb les previsions de normes bàsiques estatals. Més concretament, són objecte de discrepància els plans i programes exclosos d'avaluació, l'article 26, el 28, el 33, els annexos i la disposició final segona, que modifica la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO).

a) Plans i programes exclosos d'avaluació

La Directiva europea preveu que la normativa pugui excloure d'avaluació plans si es desprèn de la seva naturalesa que no tenen efectes desfavorables sobre el medi. Aquesta previsió pretén evitar tràmits innecessaris i la burocratització excessiva. No obstant això, l'Estat no ho ha previst en la legislació bàsica, la qual cosa el porta a interpretar que les comunitats autònomes no poden desplegar la directiva en aquests termes sense més ni més. La visió contraposada porta a pensar que mentre es respecti la legislació bàsica, la Directiva és dret d'aplicació directa que pot ser traslladada per la legislació autonòmica. D'altra banda, cal recordar que aquest llistat d'excepcions ja existia en la Llei 11/2006 (autonòmica), predecessora de l'actual.

Els casos respecte dels quals la Llei d'avaluació ambiental preveu que no necessitin la tramitació ambiental, són els casos en què l'instrument analitzat augmenta el nivell de protecció existent, per exemple en modificacions de plans territorials o urbanístics que tinguin com a objecte exclusiu la disminució de coeficients d'edificabilitat o de percentatges d'ocupació dels edificis, la disminució de la seva alçada màxima, els canvis d'usos plurifamiliars a unifamiliars, l'augment de la superfície de la parcel·la mínima per poder construir o implantar un ús urbanístic i canvis de la classificació de sòl urbà, urbanitzable o apte per a la urbanització amb la finalitat de reconvertir-lo en sòl rústic, entre d'altres. Igualment, els plans d'ordenació dels recursos naturals (PORN), els plans reguladors d'ús i gestió, els plans de gestió d'espais Xarxa Natura 2000 o altres espais naturals protegits, en la mesura que representin un grau més alt de protecció del medi ambient, tampoc haurien d'exigir l'avaluació d'impacte ambiental.

b) Els articles en discussió

La representació de l'Estat discuteix concretament el contingut parcial o total de tres articles i dels annexos de la Llei. De la revisió sistemàtica de la controvèrsia, podem extreure'n la informació i les reflexions següents.

Sobre l'article 26, que persegueix la nul·litat d'actuacions quan els projectes de l'Estat no se sotmetin a consulta i informe del Govern autonòmic a través de la Comissió de Medi ambient de les Illes Balears (CMAIB).

La llei estatal estableix que els projectes de l'Estat no demanen necessàriament avaluació autonòmica però s'ha de consultar a les comunitats malgrat que no especifica què passa si no ho fa. La Llei 21/2013 va recollir les conseqüències d'aquesta no consulta: la nul·litat del projecte, fet que s'hauria de preveure en una normativa o altra, pensant, per exemple, en la forma en què es van tramitar les avaluacions relatives a les prospeccions petrolíferes en les aigües de l'arxipèlag.

Pel que fa a l'article 28, hi ha diferència de criteri en relació amb les actuacions prèvies per avaluar la possible afecció o no al medi ambient.

Efectivament, els projectes de l'Estat que se sotmeten a avaluació d'impacte ambiental els autoavalua l'Estat mateix. No obstant això, sempre s'ha considerat competència autonòmica determinar quines actuacions tenen o no afecció a la Xarxa Natura i quan, en conseqüència, caldria implantar el control autonòmic en els casos en què es detecta que aquesta afectació podria requerir avaluació, per respecte estricte a les competències que s'atribueix a la comunitat autònoma.

Sobre l'article 33. Legalització

En aquest punt la Conselleria creu que es tracta d'un malentès. La llei EAIB recull que, abans de sancionar amb tancament si no hi ha avaluació d'impacte ambiental, es doni l'oportunitat de legalitzar l'activitat, sense perjudici que, mentre es tramita, l'esmentada activitat es clausuri.

c) Sobre els annexos

L'Estat esgrimeix que s'han suprimit alguns apartats dels annexos que recullen els projectes que s'han de sotmetre obligatòriament a avaluació d'impacte ambiental completa i no simplificada. En aquest cas, la Conselleria també considera que hi ha un marge d'error i de malentès i subratlla que no hi ha cap intenció d'exonerar cap dels apartats dels annexos de l'Estat, sinó d'ampliar-los.

d) Disposició final segona, de modificació de la LECO

En aquest apartat, l'Estat hi veu dos problemes: el primer fa referència a les zones d'exclusió, i el segon, a la prohibició de les *party boats* en espais naturals protegits de les Illes Balears, que es restringeix a les zones on les Illes Balears tenen competència, com a les aigües interiors i les declarades LIC (lloc d'interès comunitari) arran de l'informe de continuïtat ecològica del Ministeri, com poden ser el Parc Natural de ses Salines d'Eivissa i Formentera, es Trenc, Cabrera i Dragonera.

De l'evolució del possible acord o desacord o d'un hipotètic recurs d'inconstitucionalitat n'anirem informant en properes cròniques.

4. QUALITAT DELS RECURSOS AMBIENTALS (AIGUA, AIRE, SÒL, MEDI MARÍ)

4.1. El Consell de Govern aprova traslladar al Parlament la proposició de Llei per declarar la Mediterrània lliure de prospeccions

El Consell de Govern ha considerat oportú lliurar la proposta de proposició de Llei per a la declaració de les aigües jurisdiccionals espanyoles com a zona lliure de prospeccions d'hidrocarburs al Parlament de les Illes Balears i als seus grups parlamentaris per si consideren oportú elevar-la a les Corts Generals en ús de la seva iniciativa legislativa. Així té lloc el “compliment d'un dels Acords pel Canvi, amb el Parlament” —que, en sessió de dia 14 d'octubre de 2015, va aprovar per unanimitat instar el Govern de l'Estat a aprovar un projecte de Llei per a una Mediterrània lliure de prospeccions d'hidrocarburs— i amb “la voluntat del Govern, els consells insulars i diversos ajuntaments i partits polítics que han manifestat que és la mesura més efectiva per parar els projectes actuals i futurs”.

Davant de les amenaces al mar balear, l'arxiu dels projectes de Schlumberger al golf de Lleó i de Cairn Energy, al golf de València, han estat una victòria momentània perquè en qualsevol moment altres iniciatives podrien ocupar el seu lloc. Per això, la solució permanent seria l'aprovació d'una proposició de Llei al Congrés per a la declaració de les aigües jurisdiccionals espanyoles com a zona lliure de prospeccions d'hidrocarburs.

Aquesta proposta de Llei s'estructura en un article, una disposició addicional i una disposició transitòria, i prohibeix l'exploració, la recerca i l'explotació d'hidrocarburs, o altres substàncies minerals, al medi marí de la mar Mediterrània sobre el qual l'Estat espanyol té jurisdicció. En aquest espai marí també prohibeix l'exploració per mitjà d'adquisicions sísmiques, sigui quina sigui la finalitat, excepte en el cas que estigui demostrat científicament que s'utilitzen tecnologies completament innòcues per al medi marí.

La disposició transitòria estableix que la Llei és aplicable a totes les sol·licituds d'exploració, recerca i explotació d'hidrocarburs o d'adquisicions sísmiques que no hagin estat resoltes quan entri en vigor, i la disposició addicional, que les explotacions d'hidrocarburs que comprèn la Llei que s'hagin concedit abans que entri en vigor, romanen vigents fins que s'extingeixen, i no poden ser objecte de cap pròrroga.

4.2. La Comissió de Seguiment de la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera vol que l'Estat l'ampliï a aigües exteriors

Un dels objectius en la política de conservació d'aquesta legislatura consisteix en la proposta d'ampliar la protecció marina a les aigües que envolten el Parc Natural de sa Dragonera (Mallorca). Amb aquesta finalitat, el dilluns 20 de febrer es va dur a terme la primera sessió de la Comissió de Seguiment de la Reserva Marina del Freu de sa Dragonera, declarada el 7 d'octubre de 2016. La Comissió és un òrgan de caràcter informatiu i consultiu que garanteix la participació pública en la gestió de la reserva marina, integrada per divuit representants de diverses administracions, entitats i altres organitzacions vinculades al món de la pesca. En la reunió constitutiva es va informar sobre els detalls de la norma que regula la reserva (Decret 62/2016, de 7 d'octubre), els resultats de l'estudi de seguiment de les espècies vulnerables i les previsions d'activitats futures.

Un dels assumptes que es van tractar durant la sessió que va suscitar un grau d'acceptació generalitzat, va ser la possibilitat que l'Estat declari reserva marina una franja d'aigües exteriors al ponent de sa Dragonera, fins a completar tot el litoral de l'illot, la qual cosa conformaria un espai protegit marítim i terrestre de gran valor i estat de conservació excel·lent, però les amenaces hi són presents de manera permanent. Amb aquesta finalitat, tècnics de la Direcció General de Pesca i Medi Marí i de la Secretaria General de Pesca del Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, van elaborar un estudi de camp per avançar cap a la possible ampliació de la reserva marina a aigües exteriors.

D'altra banda, es va treballar en la unificació de les normatives estatal i autonòmica de la Reserva Marina del Llevant de Mallorca (zona de Capdepera-Artà), per a la futura modificació de l'ordre que ha de regular la zona d'aigües exteriors de la reserva marina.

4.3. Les Illes Balears sortiran de la situació de sequera hidrològica al febrer

Després de dos anys de règim hídic deficitari, les pluges intenses d'aquest hivern han permès situar els recursos hídrics de les Illes Balears en el 75%, dotze punts percentuals més que al gener d'aquest mateix any. Aquest és el resultat dels indicadors de sequera del mes de febrer a les Illes Balears, on totes les unitats de demanda han arribat a una situació d'estabilitat. Amb tot, cal continuar

fent polítiques que redueixin al màxim la dependència de l'aigua de la variabilitat de la climatologia i s'ha d'evitar la sobreexplotació dels aqüífers.

Al febrer s'han constatat els efectes de les pluges del desembre i gener, una vegada s'ha infiltrat l'aigua: els recursos disponibles s'han situat en el 75 %, amb un augment de 12 punts percentuals respecte del mes anterior. Per illes, Menorca no ha variat, s'ha quedat en el 63% que va marcar al gener, Mallorca ha passat del 62% al 76% i Eivissa ha passat del 76% al 85%, amb la qual cosa presenta la millor situació dels aqüífers des de l'any 2006.

A Menorca l'índex de sequera disminueix, cosa que reflecteix la situació de pluviometria de l'illa, on el febrer ha estat sec. A Mallorca hi destaquen les unitats de demanda de Tramuntana i Palma, on els valors de l'indicador superen el 0,75, a pesar que Tramuntana presenta un descens respecte del mes anterior. Els increments més importants amb relació al mes de gener s'han registrat a la comarca del Pla i a la del Llevant de Mallorca, mentre que a Eivissa es donen dos factors: l'índex de sequera té un valor per sobre del 0,75 i que ha presentat un augment de més del 0,1.

Quant a precipitacions, el mes de febrer ha estat sec a Menorca, normal a Mallorca i molt sec a Eivissa. De mitjana, les precipitacions del febrer són de 44 l/m² i s'han registrat 34,2 l/m². De fet, a Menorca i a Eivissa hi ha un dèficit de pluges acumulades en els últims dotze mesos, del 2% i el 5% respectivament. A Mallorca continua havent-hi un superàvit del 28%, amb la qual cosa queda una mitjana del 27% en totes les illes. De fet, a Mallorca el volum de precipitació acumulat entre desembre i gener va equivaler al 60% de la pluja que cau durant un any; al gener va ploure tres vegades més del que és habitual.

5. PROTECCIÓ DE LA DIVERSITAT BIOLÒGICA (FAUNA, FLORA, ENP)

5.1. La Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca inicia el procés de revisió i ampliació de ZEPA

La Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca ha iniciat el procés per revisar i ampliar les zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA). Les ZEPA són espais naturals i seminaturals importants per garantir la conservació de determinades espècies d'aus. En aquests territoris cal assegurar-se que els

plans, projectes i activitats que s'hi duen a terme siguin compatibles amb la conservació de les espècies d'aus que fan que aquestes zones siguin declarades per la comunitat autònoma i inscrites en la Llista europea de la Xarxa Natura 2000.

Per això, s'ha disposat que els serveis tècnics de la conselleria analitzin les zones de valor ornitològic de la comunitat autònoma, i elaborin una proposta per iniciar l'expedient de declaració. Aquest estudi inicial, que s'ha de complementar amb altres documents i posteriorment s'ha de sotmetre a audiència de la part interessada, administracions i informació pública, ha detectat la conveniència de declarar o ampliar entre 8.000 i 12.000 hectàrees les ZEPA. Aquesta figura beneficia l'estat de conservació de diverses espècies d'aus marines i terrestres i es preveu que la proposta completa s'acabi al cap de poques setmanes, quan la Conselleria anunciarà en quines zones concretes pot afectar la iniciativa. L'objectiu és que es tramiti en els propers mesos, perquè així la declaració pugui aprovar-se abans de l'estiu.

En properes cròniques informarem de l'evolució de la tramitació d'aquesta mesura de conservació ambiental i territorial important que culminarà amb l'ampliació de l'aportació balear a la Xarxa Ecològica Europea Natura 2000.

5.2. La declaració de totes les Illes Balears com a zona demarcada per *Xylella fastidiosa* evitarà l'eliminació de milers d'arbres

La plaga de *Xylella fastidiosa* a les Illes Balears s'ha confirmat plenament amb la detecció de 92 resultats positius (que s'hauran incrementat en el moment que es publiqui aquesta crònica), la qual cosa planteja un escenari futur molt complex per controlar-la. Una primera iniciativa ha comportat passar del protocol d'eradicació —que es va aplicar en el primer brot detectat a Porto Cristo, confirmat al novembre de 2016— al de contenció, que comporta que s'han d'eliminar les plantes infectades i no tots els hostes possibles, que són més de 300.

El bacteri es propaga mitjançant material vegetal infectat i insectes vectors, que s'alimenten del xilema de la planta hoste. Aquesta planta pot no presentar símptomes o bé esgrogueïment i assecatge de fulles i branques. Els símptomes,

si es manifesten, poden confondre's amb els de sequera o amb els dels fongs que afecten la fusta.

En el moment oportú es van aplicar els protocols europeu i estatal, després que el Laboratori Nacional de Referència de Bacteris Fitopatogènics confirmés els resultats positius de *Xylella* de la subespècie *fastidiosa* en tres cirerers d'un centre de jardineria de la localitat mallorquina de Manacor. Llavors es va traçar un radi de 100 metres per delimitar la zona infectada, on s'han eliminat totes les plantes hostes de la subespècie diagnosticada, i un altre de 10 quilòmetres per a la zona de contenció, en què s'ha aplicat una malla sistemàtica de 100 x 100 m, on s'han pres mostres de les plantes que presentaven símptomes de *Xylella* i les que les envolten, i s'han prospectat totes les varietats hostes de totes les subespècies de *Xylella*. Amb aquestes actuacions s'han eliminat 1.921 plantes d'acord amb el principi de precaució fitosanitària.

Paral·lelament es continuen agafant mostres de la zona demarcada i fora, i en només dos mesos el Laboratori de Sanitat Vegetal de les Illes Balears n'ha analitzat gairebé 600, mentre que durant tot el 2015 se n'havien agafat 110. Gràcies a aquesta tasca, s'han confirmat un centenar de resultats positius entre Mallorca i Eivissa; aquest any s'han analitzat 83 mostres més a Mallorca, amb 14 resultats positius pendents de confirmació del Laboratori Nacional de Referència de l'Estat.

Provisionalment, d'aquestes prospeccions, se n'han comptabilitzat 71 de positives confirmades a Mallorca (58 a la zona de contenció i demarcada) i 21 a Eivissa (on s'han eliminat 10 arbres del jardí del Consell Insular, on es van treure les primeres mostres), tant de la subespècie *fastidiosa* com de la *multiplex*. A Menorca s'ha constatat l'existència d'ullastres amb símptomes visuals similars als d'afecció pel bacteri mentre que Formentera no presenta cap afecció.

A la vista de l'elevada probabilitat de propagació de la plaga pels insectes vectors entre l'illa d'Eivissa i Formentera, per proximitat territorial, es pot parlar de la dispersió del bacteri per tot el territori. Per aquests motius, la Resolució, tal com va avançar el Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient en l'Ordre ministerial de dissabte 21 de gener de 2017, impedeix també la sortida del territori de la comunitat autònoma de tots els vegetals per plantar, excepte de

les llavors. L'última paraula, no obstant això, la té la Unió Europea, que ha de confirmar l'aplicació del protocol de contenció, que ja és vigent en altres regions europees.

Ni la Resolució ni l'Ordre ministerial no impliquen conseqüències pràctiques ni econòmiques greus per al sector sinó que les minimitzen, ja que les Illes Balears són importadores de material vegetal viu, no exportadores. A més, tampoc afecten el trànsit ni la comercialització entre illes.

D'altra banda, s'han dut a terme les actuacions següents:

- S'ha prohibit comercialitzar plantes fora d'aquesta àrea demarcada i replantar durant cinc anys.
- S'ha senyalitzat la delimitació de l'àrea demarcada.
- S'han instal·lat paranyes cromotròpics a la zona infectada de Mallorca, que han confirmat la presència del vector que transmet el bacteri.
- S'ha començat a treballar amb el Departament de Zoologia de la Universitat dels Illes Balears per estudiar vectors potencials.
- S'ha aprovat el Pla d'Acció contra *Xylella fastidiosa* a Mallorca, que ara s'estendrà a la resta d'illes, i es crearà un grup d'acció responsable d'executar-ho.
- S'ha elaborat l'esborrany de l'ordre per la qual es regulen les indemnitzacions derivades de l'adopció d'aquestes mesures.

5.3. Deu anys del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana²

La serra de Tramuntana és una alineació muntanyenca d'uns 90 km de longitud que s'estén al nord de la illa de Mallorca, i acaben de complir-se els deu primers anys de la declaració com a paratge natural per part del Consell de Govern. El balanç no és gaire positiu, atès que mai s'ha arribat a activar cap dotació econòmica, material i de personal suficient per gestionar un espai d'aquestes dimensions. La bona notícia és que, coincidint amb l'efemèride, la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca aquest any ha engegat la recuperació dels

² A l'enllaç següent es pot trobar tota la informació bàsica del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana: <http://www.caib.es/sites/espaisnaturalsprotegits/ca/paratge_natural_de_la_serra_de_tramuntana-21742/>.

recursos humans necessaris per gestionar el paratge que es van perdre durant la crisi.

El paratge natural, inserit a la serra, té una superfície total de 63.084,00 hectàrees (1.123,00 hectàrees marines i 61.961,00 hectàrees terrestres). Quant a la gestió, aquest any, l'Institut Balear de la Natura (IBANAT) té previst incorporar tres tècnics nous per constituir un equip amb sis tècnics, un capatàs general, dos informadors, dos educadors, un naturalista, 22 treballadors de brigada i 2 zeladors nous d'àrees naturals.

5.4. Cabrera i els cent anys de la primera Llei de parcs nacionals (1917)

L'arxipèlag de Cabrera s'uneix a la commemoració del centenari de la Llei de parcs nacionals al costat dels altres quinze parcs nacionals —a més del de Cabrera. Amb aquest motiu es va col·locar una placa commemorativa al Parc (com en la resta de parcs) que se sumava a la que es va instal·lar a la seu del Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient (MAPAMA) d'Infanta Isabel, que és on antigament s'ubicava l'antic Ministeri d'Agricultura i que era la seu de l'època quan es va promulgar la Llei de parcs nacionals, el dia 1 de desembre de 1916. Aquesta llei va ser pionera pel fet que no declarava espais concrets, sinó que es va conformar com una llei general que, amb només amb tres articles, creava la figura de parc nacional i n'establí el règim per a les declaracions singulars successives.

D'altra banda, enguany també se celebren els vint-i-cinc anys de la declaració de Cabrera com a parc nacional, fet que coincideix amb la proposta d'ampliació de la zona marina protegida. Igualment s'ha difós un documental sobre el vint-i-cinquè aniversari de la declaració del Parc Nacional de Cabrera que explica el passat, el present i una prognosi de futur per a la illa.

Actualment el Parc Nacional de Cabrera compta amb un equip de gestió d'unes 45 persones integrat per guies, vigilants, agents de medi ambient, tècnics, patrons, mecànics, informadors, administratius i personal de manteniment que treballa amb l'objectiu comú de conservar i protegir l'ecosistema tant marí com terrestre, els valors històrics i culturals i el paisatge. Aquest equip treballa 365 dies l'any per aconseguir aquest objectiu. Durant els mesos d'estiu també es contracten dos sanitaris per cobrir qualsevol imprevist.

6. ALTRES POLÍTIQUES AMBIENTALS (RESIDUS, EXPLOTACIÓ DE RECURSOS, ETC.)

6.1. S'estableixen, per primera vegada a les Illes Balears, mesures cautelars contra un gestor de residus per haver incomplert la normativa

El Govern ha tancat provisionalment i ha suspès d'activitat un centre de recepció i descontaminació de vehicles fora d'ús a Palma (Mallorca), una mesura que s'adopta en el marc de la instrucció d'un expedient sancionador per haver prestat el servei sense autorització. Així, la Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus ha clausurat preventivament, i per primera vegada en la història del Govern de les Illes Balears, una instal·lació de tractament i gestió de residus en el marc d'un expedient sancionador per haver incomplert la normativa. Amb això, es va més enllà de l'exigència del restabliment del medi i les sancions que s'han imposat tradicionalment, a les quals es pot sumar en un futur la utilització d'altres eines legals, com són les multes coercitives, per combatre amb més contundència les infraccions comeses.

De fet, la Direcció General que depèn de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca no descarta haver de prendre mesures similars en el tancament provisional d'altres instal·lacions de gestió de residus, com en el cas en què els Agents de Medi Ambient de les Illes Balears han dut a terme en un centre de recepció i descontaminació de vehicles fora d'ús situat al polígon de Son Fuster, a Palma.

La mesura, que s'adopta en la instrucció d'un expedient sancionador, s'ha establert en compliment de la Resolució de mesures provisionals dictada pel director general d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus després que els tècnics del Servei de Residus i Sòls Contaminats inspeccionessin la instal·lació i constatessin deficiències importants. El centre, que el 2016 ja va ser denunciat per la Guàrdia Civil i per la Policia Local de Palma perquè emmagatzemava vehicles parcialment desmuntats a la via pública, duia a terme l'activitat sense l'autorització preceptiva, en unes instal·lacions que no complien la normativa. A més, gestionava i emmagatzemava inadequadament els residus, de manera que s'abandonaven incontroladament peces i components de vehicles a la via pública, i es barrejaven diverses categories de residus perillosos

i no perillosos. El tancament temporal i la suspensió de l'activitat són una mesura per evitar la continuïtat de l'infractor, garantir el restabliment de la legalitat ambiental i evitar el perjudici econòmic de les altres empreses del sector.

Des de l'entrada en vigor del nou Reial decret 20/2017, de 20 de gener, sobre els vehicles al final de la seva vida útil, les instal·lacions de gestió de vehicles fora d'ús disposen de sis mesos per adaptar-s'hi. El Servei de Residus i Sòls Contaminats de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca durà a terme actuacions de vigilància, inspecció i control per garantir que es compleixi la normativa.

Precisament, la Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus ha fet un gran esforç a agilitar la tramitació dels expedients sancionadors, especialment els que es relacionen amb abocaments incontrolats de residus i incompliment normatiu per part dels gestors de residus. Així, del 2015 al 2016 el nombre d'expedients sancionadors oberts ha augmentat un 187 %, i ha passat de 24 a 69 expedients sancionadors. El 2017, fins al mes de març, ja s'han incoat 59 expedients. Quant a les sancions, l'import total de les sancions imposades el 2015 va ser de 21.002 €, i el 2016, de 94.802,74 €, xifra que representa un augment del 77,84%.

6.2. La Comissió de Medi Ambient de les Illes balears insta a arxivar el projecte de prospeccions d'Spectrum al mar balear

El Ple de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears (CMAIB) ha instat la Direcció General de Sostenibilitat de Costa i la Mar del Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient (MAPAMA) a arxivar l'expedient del projecte de prospeccions d'Spectrum Geo Limited al mar balear, després que s'hagi esgotat la pròrroga de nou mesos que li havia atorgat l'Estat sense presentar la documentació necessària perquè la iniciativa pogués continuar el tràmit.

Tant Aliança Mar Blava com el Govern, que forma part d'aquesta plataforma, han proposat aquesta figura de protecció, que ajuda a impedir els projectes de prospeccions petrolieres que amenacen les Illes Balears, l'últim dels quals és el d'Spectrum. De fet, al juny de l'any passat, tant la plataforma com la CMAIB ja van demanar l'arxiu de la tramitació del projecte perquè s'havia exhaurit el termini de divuit mesos de tramitació i el procediment havia caducat. Tot i així, el mateix

mes el Ministeri va decidir atorgar-li una pròrroga de nou mesos, la qual va acabar dia 21 de gener sense que Spectrum hagi presentat l'estudi d'impacte ambiental ni el resultat de la informació pública, necessaris per poder continuar tramitant el projecte. Per tant, actualment l'única sortida legal és arxivar-lo i així ho ha reclamat novament el Ple de la CMAIB.

En aquesta legislatura ja s'han arxivat els projectes de Cairn Energy, al golf de València, i el de Schlumberger, al golf de Lleó. Així mateix, els grups parlamentaris han presentat, de manera conjunta, un Projecte de llei per declarar el Mediterrani espanyol zona lliure de prospeccions petrolieres, que ha impulsat la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per mitjà d'Aliança Mar Blava.